

Naciji poveličujejo mogočnost nemške oborožene sile

Glasiilo zunanjega urada piše, da bo Nemčija premagala vse ovire in korakala naprej po začetni poti. Versajska pogodba je mrtva in države, ki so zmagale v svetovni vojni, so v defenzivi. Poljaki zapirajo ceste ob nemški meji

Berlin, 28. jun. — Ob dvajsetletnici podpisa versajske pogodbe petindvajsetletnici umora dvojvode Ferdinanda, avstrijskega prestolonaslednika, v Saavi, ki je ukresal iskro, katero je znela svetovna vojna, je nemški zunanji urad, opozoril svet, da Nemčija rešila vse probleme svetovne vojne v bližnji prihodnosti. "Mi imamo rajši denar nego besede," piše list. "Nemčija je močnejša nego vse druge države. Velika Britanija se mora zavedati, da bo Nemčija s svojimi silami v bližnji prihodnosti, ki so v defenzivi, Ameriki, ki je priskočila na pomoč za Nemčijo, ni imela od tega nobene koristi. Strategični položaj Nemčije se je izboljšal v zadnjih mesecih. Češka trdnjava se je vrnila in Italija, zaveznica Nemčije, je dobila Albanijo. Nemška vojska je v bližini Francije, ki jo je Nemčija koncentrirala v oborožene sile, ki bo pripravljena invazijo nemškega ozemlja.

Poljska, 28. jun. — Poljska je z glavnimi cestami, ki spajajo to državo z Zopoto in Gdynijo, pomorskim mestom v bližini Gdansk. Nemski list Vorposten iz Gdansk piše, da so poljske ceste in ustavile promet.

Varšava, Poljska, 28. jun. — Poljske topniške baterije so strle na nemško bojno letalo, ko letelo nad polotokom Helom, leži severozapadno od Gdanjske zaliva. Tam ima Poljska pomorsko bazo. Topniške baterije so pričele streljati, ko je letalo objavilo nad bazo, moralo se je spustiti na tla. Letalo je potem vzel na tla, krov neka nemška bojna letala.

Angleški magnatje odptovali v Berlin

Razdelitev svetovnih tržišč

London, 28. jun. — Grupa angleških industrijcev je odptovala v Nemčijo z namenom skleniti kupčije glede razdelitve svetovnih tržišč in določitve cen. Grupa bi rada povečala izvoz za dva deset odstotkov in tako Nemčija, toda obe se zavedata pomanjkanja tržišč. Ob izidu razgovorov, ki se bodo pričeli v Kölnu in Duesseldorfu in potem nadaljevali v Berlinu, zavisi bodočnost Chamberlainove "pomirjevalne" politike in morda tudi Evrope. Na mestu bodo gospodarska in politična vprašanja. Angleški delegaciji načeluje William Lark, inženir in jeklar magnat. On je veščak o suverenosti in pozna probleme nemške Nemčije. Ostali delegatje predstavljajo Britsko industrijo. Ti bodo imeli več sevanjske predstavitelje nemške industrijske grupe, katerih se bo vodilni Robert S. Hudson, nekdanji angleški trgovski sekretar. Hudson bo potem odptoval v Rusijo, na Švedsko

Kampanja proti mornarski uniji

Drhal naskočila unijski urad

New Orleans, La. — (FP) — Kampanja proti distriktni organizaciji Splošne mornarske unije (CIO) je dosegla višek, ko je bil aretiran Joseph Curran, predsednik unije, na obtožbo napada. Aretacija je sledila navalu na urad unije. Postopanje proti Curranu je bilo ustavljeno, ko je pomožni distriktni pravdnik E. A. Generally naznanil, da ne verjame policiji in njenim izjavam.

Unijski uradniki pravijo, da kampanjo proti distriktni organizaciji financira Lykes Bros. Steamship Co., ki operira največje število tovornih parnikov. Kampanja sliči oni, ki so jo vodile parobrodne družbe na vzhoju proti mornarski uniji preteklo leto. Kampanjo spremljajo nasilja in ustrahovanja mornarjev.

Razkol se je povečal, ko je bil Jerome King, tajnik-blagajnik, izključen iz unije potem, ko so člani preiskovalnega odbora dobili evidenco, da je sodeloval s špioni. Arthur Thomas, poslovni agent unije v New Orleansu, in F. P. Donahue, agent unije v Houstonu, Tex., sta potem resignirala. Oba sta bila obdolžena špionaže in da sta prejela denar od Lykes Bros. Steamship Co. Trije drugi uradniki unije so bili z njima vred suspendirani.

Nekaj dni po suspenziji je oborožena drhal udrila v unijski urad in ga zasledila. Nato je sklicala sejo, na katero niso dobili vstopa organizirani mornarji. Na tej seji je bila sprejeta resolucija o izstopu krajevne mornarske unije iz Splošne mornarske unije.

Splošna mornarska unija je potem odprla urad v drugem kraju in tudi tega je drhal invadirala, ko se je vršil shod, na katerem je govoril Curran. Na tem shodu so člani mornarske unije zavrgli resolucijo o izstopu iz organizacije.

Voditelji Splošne mornarske unije upajo, da bo konvencija odpravila notranjo krizo, ki je zajela distriktno organizacijo. Konvencija se bo vršila v New Orleansu.

in Finsko in pozneje morda tudi v Ameriko.

Angleška komisija bo skušala pregovoriti Nemce, naj se oprejo "starih" trgovinskih metod in opustijo taktiko, ki se očituje v državni kontroli izvoza, izmenjavi blaga in subvencijah. Dogovor glede stabiliziranja cen premoğu je bil že dosežen med Anglijo in Nemčijo in zdaj bi ga rada prva raztegnila na druge industrije.

Tri glavna pozorišča trgovinske vojne med Nemčijo in Anglijo so južnovzhodna Evropa, severozapadna Evropa in Južna Amerika. Nemci smatrajo zlasti centralno Evropo za svojo trgovinsko sfero in delajo v tej veliki konkurenci Angležem. Lansko leto sklenjena trgovinska pogodba med Anglijo in Nemčijo ni izpolnila pričakovanj angleških magnatov.

Napad na rusko letalsko bazo

Japonci uničili 98 sovjetskih letal

Tokio, 28. jun. — Tamsk, največja ruska letalska baza v Zunanji Mongoliji, je bila večera tarča japonških vojaških letalcev. To mesto leži 62 milj južno od jezera Bor, kjer je meja med Mandžurijo in Zunanjo Mongolijo in kjer se je vršilo že več bitk med ruskimi in japonškimi letalci v zadnjih dneh.

Japonski letalci so bombardirali rusko letalsko bazo po spopadu v zraku, v katerem je bilo zavojevanih okrog 200 bojnih letal. Poročilo iz japonskega viro pravi, da so bombe zanelile ogenj, ki je deloma uničil rusko letalsko bazo. Poročilo dostavlja, da so Japonci sestrelili 98 sovjetskih letal v bitki v zraku nad jezerom Bor. Japonske izgube poročilo ne omenja.

Japonci pravijo, da so ruski vojaški letalci uprizorili že več napadov na mesta v Mandžuriji od 18. junija. Zadnji ponedeljek so Japonci uničili 18 ruskih letal v bitki, ki se je vršila v zraku v bližini jezera Bor.

Moskva, 28. jun. — Ruska časopisna agencija Tass poroča o japonskih letalskih navalih na mongolska mesta in bitkah s sovjetskimi letalci. Slednji so večer uničili sedem japonskih letal. Dalje pravi, da so japonški letalci napadli na bombami Bayin in Tumen, mongolski mesti ob meji Mandžurije, ki so razdejale več hiš. Pet oseb je bilo ranjenih v napadu.

Sodišče prepovedalo piketiranje

Akcija proti vozniški uniji

Chicago, 28. jun. — Sodnik John J. Lupe je izdal drastično injunkcijo proti uniji prevažalcev mleka, ki je oklicala stavko proti Lake Valley Farm Products Inc. Ta prepoveduje piketiranje in omejuje druge stavkovne aktivnosti. Lupe je dejal, da je izdal injunkcijo na podlagi razsodbe, ki jo je nedavno podalo državno vrhovno sodišče v sporu med unijo Ameriške delavske federacije, ki je odredila piketiranje neke čikaške lepotečne firme, ko uslužbenci niso hoteli stopiti v unijo.

Lupe je dejal, da je izdal injunkcijo proti uniji prevažalcev mleka, ko je Lake Valley Farm Products predložila evidenco, da hoče unija dobiti monopol nad razpečevanjem mleka.

Protestne demonstracije proti omejitvi gradnje reliefnih projektov pred glavnim stanom republikanske stranke v New Yorku.

Opozicija operatorjev se krha

Federalna vlada podpira rudarje

Harlan, Ky. — (FP) — Vse kaže, da se bodo moralni operatorji v okraju Harlanu, ki so skušali obratovati premogovniške stavkokazi, podati rudarski uniji UMWA. Prva razpoka na frontu operatorjev, ki tvorijo Harlan County Coal Operators Assn., se je pojavila, ko je Creech Coal Co. podpisala pogodbo z unijo, ki vsebuje tudi provizijo glede unijske delavnice. Ta obratuje premogovnike v Wallinsu, kjer so rudarji organizirali paradno po podpisu pogodbe in tako proslavili zmago. Gotovo je, da bodo druge družbe tudi kapitulirale. Creech Coal Co. uposljuje več sto rudarjev v svojih premogovnikih.

Unija je že prej sklenila pogodbe s trinajstimi kompanijami, ki ne spadajo v organizacijo harlanskih operatorjev. Med temi je U. S. Steel Corp., ki obratuje takozvane "kaptivne" premogovnike v Lynchu, Ky. Sklenjene pogodbe krijejo okrog 8000 rudarjev v devetnajstem rudarskem distriktu po izjavi Williama Turnblazerja, predsednika distriktno organizacije UMWA.

Turnblazer je dejal, da bodo protiunijski operatorji kmalu spoznali, da ne morejo obratovati premogovnikov s stavkokazi. Večino stavkokazov so importirali iz Alabame.

Državna milica, katero je governor Chandler poslal operatorjem, je še v rudarskem okraju. Polovica miličnikov je bila razporejena na postajališča, ki so pokazali simpatije do stavkarjev. Med temi so bili bivši mehaniki, tovarniški delavci in celo sinovi organiziranih rudarjev.

Governor Chandler je v zagnati, ker nima nobenega sklada za vzdrževanje milice v rudarskem okrožju. Stroški znašajo že čez \$100,000 in lastniki hotelov ter trgovci, ki dajejo potrebščine miličnikom, še vedno čakajo, da jim bo governor poslal čeke.

Federalna Surplus Commodities Corp. zalaga rudarske stavkarje v živili. "Mi smo dobro preskrbljeni," je dejal neki rudar. "Dovolj nas je, da bi lahko razorožili miličnike in jih pogнали iz okraja, toda tega ne bomo storili. Vztrajali bomo v boju, dokler ne bodo operatorji podpisali pogodbe."

Francija bo gradila trdnjave v Turčiji

Pariz, 28. jun. — Francoski inženirji in veščaki, ki so vodili gradnjo Maginotske trdnjavske črte nasproti Nemčije, bodo poslani v Turčijo, kjer bodo nadzirali gradnjo trdnjav in utrdob ob severnem obrežju Dardanel. Turška vlada je naznanila tudi gradnjo utrdob v Alexandretti, Siriji, na ozemlju, katerega ji je odstotila Francija, ko sta sklenili pogodbo vzajemne vojaške pomoči.

JAPONCI PONOVO ODBILI ANGLEŠKE ZAHTEVE

Blokada angleške cone ne bo preklicana

JAPONSKO SVARILLO VELESILAM

Tientsin, Kitajska, 28. jun. — General Maširu Homma, poveljnik tukajšnje japonake garnizije, je v razgovoru z reporterji zunanjih listov izjavil, da se bo blokada angleške koncepcije nadaljevala, čeprav je Velika Britanija zapretila z represalijami, ko je zavrnil njene zahteve glede preklica blokade.

Homma je dejal, da doslej še ni prišla nobena sugestija o pogajanjih, ki naj likvidirala spor med Japonsko in Veliko Britanijo, katerega je izzvala razglasitev blokade pred devetimi tedni. On je kljub temu instruiral vojaške straže, naj uljudno postopajo z Angleži, ki se morajo podvreči preiskavi, kadar hočejo prekoručiti blokado. "Mi vztrajamo pri zahtevi, da mora Velika Britanija revidirati svojo politiko na Kitajskem in kooperirati z nami pri ustanovitvi novega reda," je rekel general.

Sanghaj, 28. jun. — Japonske mornarične avtoritete so poslale noto predstavnikom Amerike in drugih tujih držav z opozorilom, da morajo takoj potegniti svoje parnike iz Fučova in Wenčova, kitajskih luk, kjer se bo pričela nova japonska ofenziva. Vse ladje morajo zapustiti pristanišči najpozneje v četrtek. V obeh lukah bodo Japonci položili mine.

Angleške avtoritete so odgovorile na svarilo, da bodo Japonci odgovorni za oviranje pomorske trgovine in izgubo življenj ter lastnine. Amerika in Francija sta tudi naznanili, da ne bosta upoštevali japonskega svarila.

Japonska okupacija Fučova in Wenčova, pristaniščnih mest, ki ležita med Sanghajem in Hongkongom, bo težak udarec Kitajski. Izgubila bo dve glavni luki, ki sta še pod njeno kontrolo. Zadnji teden so Japonci zasedli Ningpo in Svatov.

Poročilo iz Tokija pravi, da so japonski vojaki že zasedli strateške otoke pri Fučovu in Wenčovu v zvezi s pripravi za napad na ti mesti.

Naval na filipinske delavce

Upper Lake, Cal. — Oborožena drhal je navalila na stanovanjska filipinskih delavcev, ki so poslani v tovarnah za konzerviranje živil. Pet delavcev je bilo ranjenih v navalu. Po navalu so se pojavili letaki z zahtevo, da morajo filipinski delavci zapustiti mesto. Tukajšnja zveza trgovcev je apelirala na policijo, naj zaščiti delavce.

Domače vesti

Obiski

Chicago. — Frank Bergant in njegov sin Frank, člana društva št. 9 SNPJ v Yalu, Kans., sta 27. t. m. obiskala gl. urad SNPJ in uredništvo Prosvete.

Vesti iz Minnesote

Ely, Minn. — Valed nesrečnega padca v jezero Shagawa je dne 24. t. m. umrl slovenski pionir John Lovšin, star 82 let in doma nekje od Ribnice. Po nesrečem padcu je mož plaval še kakih sto čevljev in klical na pomoč, nakar ga je neki ribič potegnil iz vode. Prepeljan je bil v bolnišnico, kjer je kmalu potem umrl. To je že četrty smrtni slučaj v severnem delu okraja St. Louis v tej sezoni. — Preteklo nedeljo so razna srbska društva v Duluthu slavila bitko na Kosovem polju.

Vesti iz Clevelanda

Cleveland, O. — Dne 4. julija se v Barbertonu poročita Frances Ožbolt in D. J. Spice iz Wadswortha, O. — Iz bolnišnice se je vrnila Rozzi Zupančič in prijatelji jo lahko obiščejo na njenem domu. — Na obisk v stari kraj odputuje Jennie Ožbolt s parnikom Normandie.

Vesti iz Chicago

Chicago. — Dr. Frank Grill, ki je lani dovršil medicinske študije, bo v septembru odprl lastni urad v stari slovenski naselbin. — Charles in Mike Trisko sta se podala z avtom v Californijo. — Marie Korenčan je z odliko absolvirala srednjo šolo in prejela prsto šolnino za nadaljnje študije.

Iz Južne Amerike

V Buenos Airesu, Argentini, se je stena restavracije Toneta Colje in Viktorja Sakside zrušila in z njo vred poslopje, k sreči pa ni bilo nobene človeške žrtve, medtem pa je bila vsa oprema uničena. — Umrl je rojak Andrej Lasič, star 55 let in doma iz Zgornje Vrtojbe na Primorskem. Dalje je v bolnišnici umrla Marija Skvarča, stara 33 let in doma iz Št. Vida pri Vipavi. Zapušča moža in dva otroka.

Preiskava delavskega odbora

Reakcija v kongresu na delu

Washington, D. C. — (FP) — Kongresna preiskava federalnega delavskega odbora in administracije meznega zakona je bila predlagana. Kongresnika Cox in Smith sta že predložila zadevno resolucijo.

Oba sta člana poslovnega odbora nižje kongresne zbornice in izgleda, da bosta pridobila ostale člane odbora na svojo stran, nakar bo resolucija prišla pred zbornico. Reakcionarna grupa, katero tvorijo demokratje iz južnih držav in republikanci, je silno aktivna v kampanji, da zaveže roke delavskemu odboru in uniči ali vsaj razmrečevali Wagnerjev zakon. Pri tem ima oporo pri voditeljih Ameriške delavske federacije.

Cox in Smith sta znana kot nasprotnika delavskega odbora in zagovornika industrijskih magnatov, ki financirajo kampanjo proti delavski zakonodaji, ki je bila sprejeta v kongresu v zadnjih letih.

Kampanja za izpustitev Billingsa iz ječe

San Francisco, Cal. — Tu je bil ustanovljen obrambni odbor, ki bo zbiral prispevke za financiranje kampanje, da Warren K. Billings, ki se nahaja v ječi, dobi svobodo. Ta odbor nima nobene zveze s prejšnjimi in sedanji Mooneyjevimi obrambnimi grupami. Odvetnik George T. Davis, član novoustanovljenega odbora, upa, da

EVROPA NA PRAGU NOVE MEDNARODNE KRIZE

Francoski premier opozarja na nevarnost

KONCENTRACIJA OBOROŽENE SILE

Pariz, 28. jun. — Premier Edouard Daladier je večeraj zaključil zasedanje parlamenta s svarilom, da stoji Evropa pred novo mednarodno krizo. Polozaj je danes bolj napet nego je bil kdaj prej v zadnjih dvajsetih letih.

"Koncentracija vojaštva ob meji Francije se nadaljuje", je rekel Daladier. "Tam je še sbrana armada 3,000,000 mož in ta sila ne vključuje napoi vojaških enot."

Premier je imel v mislih nemške, italijanske in španske čete, Hitlerjeve rujavosrajčnike in italijansko fašistično milico, ko je v svojem govoru v parlamentu opozarjal na nevarnost.

Nepričakovano zaključenje zasedanja parlamenta je presenetilo poslance, ker so mislili, da bo zasedanje trajalo še ta in prihodnji teden, da reši važne probleme. Daladierjevo naznanilo je izzvalo proteste ne samo v nižji zbornici, temveč tudi v senatu, kjer je premier pozneje prečital dekret.

"Mi smo v vrtincu dogodkov, ki se razvijajo s silno naglico," je dejal Daladier. "Nič ne ve, kaj bo prinesla bližnja bodočnost, toda pripravljani moramo biti na vse. Možnost je, da bodo parlamentarne počitnice trajale le nekaj dni. Kar želim od vas je, da daste vladi popolno svobodo, ki jo potrebuje v tem kritičnem momentu. Kampanja, katere namen je uničenje solidarnosti med Francijo in Veliko Britanijo, je v teku. Naši sovrainiki prav dobro vedo, da je ta solidarnost potrebna za ohranitev miru, zato bi jo radi uničili. Upam, da se jim to ne bo posrečilo, toda mi moramo biti pripravljani na vse, kar pride. Ob meji Francije je koncentrirana mogočna oborožena sila, da udari v ugodnem momentu. Mi moramo gledati in skrbeti, da nas dogodki ne bodo presenetili."

Akcija proti tujim radikalcem

Ustavitev dotoka imigrantov iz Rusije

Washington, D. C., 28. jun. — Justični odsek nižje kongresne zbornice je večeraj odobril zakonski načrt glede kontrole tujih radikalcem v Ameriki. Kongresnik Emanuel Celler, demokrat iz New Yorka in načelnik odbora, je izjavil, da bo načrt, če bo sprejet v kongresu, preprečil dotok imigrantov iz Rusije in omogočil deportacijo komunistov, ki niso ameriški državljanj.

Neka provizija načrta prepoveduje vstop v Ameriko vsakemu tujcu, ki je bil kdaj član organizacije, katera agitira za nasilno strmoglavljenje vlade in vsake druge, ki podpira in zagovarja tako teorijo. "To pomeni, da oseba, ki živi v Rusiji, kjer je komunistična vlada na krmlju, ne more priti v Združene države," je rekel Celler.

bo dokazal gubernorju Olsonu, ki je oprostil Mooneyja, da lahko osvoboditi tudi Billingsa, ne da bi osvoboditev pripravilo državno vrhovno sodišče. Davis trdi, da ima gubernor to oblast.

Novice z starega kraja

Slovenije
LENJSKA METROPOLA
Novo mesto je tipično uradno mesto. To obeležje je imelo pred sto leti in ga ima še sedaj. Razlika je pač ta, da se mesto z gradnjo dolenske železnice pričelo vsestransko razvijati.

Prvi železniški zvezek z Ljubljane se je ves promet na Dolenjskem razvijal samo s konji. Vlačili težke tovore na vse strani Dolenjske, in z vseh strani Dolenjske so prihajali tovorni vozički na Bele Krajine. Vozički so imeli svoja postajališča v Trebnju in v Grosupljem. Pravo železniško blago za Dolenjsko trgovskega blaga za Dolenjsko mesto je bilo v Vidmu pri Črni, kjer je bila izpeljana železniška proga. Mesto se je bilo usmerjeno na St. Jernej-Kostanjevica. Sedanje ceste na Krško, Škofljica takrat še ni bilo. Promet z Metliko, Črnomlju in Karlovcem je bil usmerjen po stari cesti preko Gorjanjke. Postojanka oziroma zavetišče "furmanov" in potnišnica, ki so bili po dolgi in naporni poti potrebni počitka, obstajata še danes. Po svoji znanosti aličijo velikim gosposkim hišam. Pred l. 1900, ko je spala dela Krke še stari lesen most, je vodila čez strma pobočja proti Gorjancem. Velika nadstropna hiša je bila zbirališče ugodnih posestnikov in kmetov. Tu so se sklepale pogodbe za razno blago kar na blizu v Pogancah, kjer je bila "branga", je pobiral mitnico poveljnik Jankelj. V tem kraju so se prekladali svoje predvsem vinski trgovci kupovalci.

Prvi gradnji nove, bolj položne državne ceste, in z obojestransko belokrajinske železnice vse te postojanke zgradile v svojem pomenu. Tudi "alva" vprego treh konj so izgrajili. Vozili so le pošto v Ljubljano. V Metliko so vozili pošto kritim lesenim vozom, ki je bil mali kolibi. Z istim prevoznim sredstvom tudi v Kostanjevico in Toplice. Glavno izhodišče poštne zveze je bilo v tem mestu. V Trst so z velikimi "parizariji" prevažali žito, taklance prašiče in vino, od kakega južno sadje, olje, moršiče in razno kolonialno blago. Že tedaj je bila trgovina v tem mestu zelo razvita. Predvsem so prednjačili v trgovini mlekovi izdelki. Iz Hraniče uvožena raznovrstna živila se mela v številnih mlinih. V tistih časih je Dolenjska se veliko bolj trpela na kmetov, kot je to danes. Nek namiki potopisec se je v Dolenjskih izrazil, da so bili vegetarijanci, ki se prelozijo z gozdnimi sadeži, približek jim je mleko in kruh, napravljen iz razne naravnih zrn. Zanimljivo je, da nekdo je bil usnarska stroka in obrt. V mestu ob Krki so imeli tri velike tovarne, ki so izdelale strojne raznovrstne "na belo". Spričo gosto grajevo za številne mline ob rečni plovi ni mogla vršiti. Eden glavnih izdelkov predmetov pa so bili rečni rakci. Veliki rakci iz Krke so bili v svetu veliki sloves. V mestu je rabe kupoval neki Avstrijec, ki je živel drugače v Krki, kot postar. Ta mož je tudi zvedel za tržišča in vrednoba blaga. L. 1882 se je rakci v Krki pojavila kuga, tedaj rakov ni več. S to kugo nearečo je mesto prišlo v izdaten zaslužek. Vsi poznajo, da se rakci v Krki znorodijo, se doslej niso obnesli, kakoli so bile postavljene tovarne za strešno in kmetijsko. Zelo je bila razvita lončarska obrt. Znameniti izdelki so prihajali iz Dolenjske. Raznovrstni izdelki, ki so jih izdelovali iz tega velikega podjetja, čigar imena so še danes vidni — razprševalni na raznih tržiščih, izdelovali so se vrtno, za stebelje za ulično, razsvetlovanje, razni podstavki, sidra, nagrobni križiči. V tej vrsti je bila tudi umetniško

Glasovi iz naselbin

(Nadabjevanje z 2. strani.)

sil, naj mu dam nožek, katerega imam na veržici kot privesek. Moral sem mu obljubiti, da mu bom podobnega prihodnjč prinesel. Poslušal sem se tega izgovora, ker vem, da bolnišnica ne dovoljuje, da bi kdo dajal otrokom nožke. Kot je ob njegovi 11-letnici pisal duluthski lokalni list, se fantek boljega in močnejšega počuti.

Matija Pogorelec.

STRASNA TOČA JE OPUSTOŠILA RIBNIŠKO DOLINO

Stara Cerkev pri Kočevju, 10. junija.—Včeraj pozno popoldne se je po lepem solnčnem vremenu nenadno močno pooblačilo nad Ribniško dolino. Nastal je hud naliv in že je kazalo, da ne bo imel zlih posledic. Zdajci pa je potegnil močan veter s severa in v širini 4 km od sten Velike gore dalje se je vsula kot oreh debela toča. Ledeno zrnje je uničilo vse posevke in pridelke na poljih, travnikih in vrtovih. Najbolj so prizadete vasi Zadolje, Dolenja vas, Podgorica, Nemška vas, Otavice, Lipovica in Makovž. Debela toča je nepretrgoma padala kake pol ure. Škoda je velika. Sadno drevje je čisto okleščeno. Ponekod štrle kvišku le še gole veje. Uničeni so zelje, fižol, pšenica in koruza.

Ljudje hodijo jokaje na polje in zaman iščejo, kje je bilo kaj posejano. Toča je zbila vso mlado rast v zemljo, da ni nikjer ostalo niti sledu po posevkih, ki so letos obetali plodno letino. Po mnogih hišah so razbite tudi šipe v oknih in kopačih na strehah. V vrtačah in kpekah kotlinah se je ponekod nabralo do kolena visoko debele toče.

V Otavicač je nekemu kmetu razbila slamnato streho nad hišo, a ko je stopil v hlev, je bil ta pol metra visoko natrpan s točo, ki mu jo je voda nanesla v hlev skozi razbita vrata.

Vaš poročevalec si je ogledal pozorišče nesreče okrog Lipovca in je bil priča obupnih prizorov ubožnih kmečkih ljudi. Take nesreče ne pomnijo niti najstarejši ljudje. Splošna sodbja je, da je toča v Ribniški dolini in v okolici povzročila še večjo škodo kakor lani v Dobropoljah. Po zadnjih nalivih, ki so prav tako prizadejali prijazni Ribniški dolini mnogo škode, so pretekli tedni po mnogih krajih znova nasadili krompir. Toda tudi to zadnje upanje jim je toča uničila. Kazalo je tudi, da ob zlasti ječmen dobro obrodi, zdaj pa je šlo vse po vodi, od ječmena tudi bilka ni ostala več cela. Toča je prebivalstvu uničila vse in ljudje so najnuj potrebni izdatne pomoči.

Potres zamajal grški distrikt

Atene, Grčija, 28. jun. — Potresni sunki so včeraj zamajali distrikt Agrinion, 150 milj zapadno od tega mesta. Podrli so več poslojivih v petih mestih in vaseh. Koliko ljudi je bilo ubitih in ranjenih, ni znano.

Ali ste naročeni na dnevnik "Prosveto"? Podpirajte svoj list!

Federalni zakladnik Henry Morgenthau (levo) in finski poslanik Hjalmar Procope.

Proslava rojstnega dne Združenih držav

Dne 4. julija (Fourth of July) je brezdomno najpomembnejši ameriški narodni praznik. Označuje dan, ko je trinajstotisoletna izvirna kolonija proglašila svojo neodvisnost od Angleške in začela svoj obstoj kot samostojna zvezna republika. Ta dan je tudi obletnica ene proslavljene izjave neodvisnosti—Declaration of Independence—načelne izjave naziranja o vladi, ki skupaj z ustavo Združenih držav tvori podlago ameriške demokracije.

Izjavo neodvisnosti je sprejel kontinentalni kongres v Philadelphiji dne 4. julija 1776. Vsebuje kratek predgovor (preamble) in precej dolgo obrazloženje, zakaj je trinajstotisoletna kolonija smatrala za potrebno, da pretrga svoje vezi z Angleško in njenim kraljem.

Današnji ameriški zgodovinarji so precej kritični glede pritožb, navedenih v izjavi, kot pravega vzroka odepitve. Oni mislijo, da so pravi vzroki bili globlji, kot oni, ki so jih vodje ameriške revolucije tedaj uvidevali. Angleška in njene ameriške kolonije so se odpravljale že več kot stoletje, dokler ni končno razlika med njihovimi socialnimi, političnimi in gospodarskimi ustanovami postala tako velika, da je bil prelom neizogiben.

Kar napravlja izjavo neodvisnosti dokument, ki še vedno živi in vedno oduševlja ameriški narod, je oni del, ki izjavlja osnovna načela vlade.

"Smatramo, da te resnice so samoumevne, da so vsi ljudje ustvarjeni enaki, da jih je Stvaritelj nadaril s gotovimi neodtujljivimi pravicami, izmed katerih so življenje, svoboda in stremenje za srečo. V svrhu, da se te pravice zagotovijo, so bile ustanovljene vlade med ljudmi, ki dobivajo svojo upravičeno oblast vsled privoljenja onih, nad katerimi vladajo. Kadarkoli kaka oblika vlade postane taka, da je v kvar tem ciljem, ima ljudstvo pravico, spremeniti ali opraviti jo in ustanoviti novo vlado v taki obliki, kakršna je ljudem najbolj primerna, da zagotovi njihovo varnost in srečo."

Vsa ameriška doktrina o odnošaju ljudi do vlade je zapodena v tem proglasu svetovnega naziranja, ki ga je sestavil Thomas Jefferson za drugi kontinentalni kongres.

Ideje tega nesmrtnega proglašenja človeških pravic niso bile nove. Skupno bratstvo in enakost ljudi so propagirali že starogrški stoiki v četrtem in tretjem stoletju pred Kristom. Spisi in govori grških zofistov oznanjajo teorijo o tem, kako je vlada nastala. Sv. Avguštin, sv. Bonaventura, sv. Tomaž Akvinski in drugi prvotni katoliški misleci so pisali in učili o "naravnih pravicah ljudi, ki jih nikak vladar ne more odvzeti." V kolonialni Ameriki so Roger Williams, Thomas Hooker, angleški kvakerji in nemški sektarijanci proglašali enaka načela. V Evropi so Hobbes, Locke, Montesquieu, Rousseau in drugi razvili svoje filozofske sisteme na približno enakih načelih. Te ideje pa so ostale le sanje filozofov starega

HUMOR

Ze ve

Učitelj: "Kaj razumemo pod mrtvo sezono?"
Mihec (zdravnikov sin): "Kadar je vse zdravo."

Izkaznica

Sofer je povozil kokoš. Orožnik zahteva njegovo šoferstvo izkaznico, ta mu pa izroči lovsko. "Kaj naj počnem s tem?" ga vpraša orožnik.
"Mislim, da v tem primeru vendar zadostuje lovška izkaznica."

Slab čuvaj

"Kako si kaj zadovoljen z novim poljskim čuvajem?"
"Ah nič bolj ni od drugih. Zdi se mi, da mi bodo vseeno črvi požrli ves krompir."

Velika skrb

Dožnik (na smrtni postelji): "Oh, da bi mogel še toliko časa živeti, da bi poravnal svoje dolgove."
"Potem bi moral pač večno živeti," mu odvrne prijatelj.

Se ne upa

"Oče: "Zakaj pa ne jesh mesa, Jurček?"
Sinko: "Ker je prevroče."
Oče: "Pa malo popihaj, da se ohladi."
Sinko: "Popiham ga že lahko, a je tako majhen kos, da se bojim, da ga ne odpihnem."

Dobro srece

Mojster (učencu pri obedu): "Zakaj jokaš, Tonček? Ali se ti toži po domačih?"
Učenec: "O ne, jokam le zaradi onega vola, ki so ga zaklali zaradi tako majhnega kocka, ki ga imam na krožniku."

Milijarde za ameriško obrambo

Washington, D. C., 28. jun.—Svarilo agresorjev, da Amerika lahko vzdržuje in financira oboje, roževanje v interesu obrambe, je vključeno v poročilu, da je kongres že ali pa bo kmalu odobril apropiacije v vsoti \$2,861,560,000 za narodno obrambo. Od te vsote dobi vojni department \$1,243,764,000, mornarični department \$976,220,441, ostali denar pa potrošen za utrjevanje otokov in obrežja. V tem ni vključena podpora, ki jo prejemajo vojni veterani in vojaške bolnišnice.

Roosevelt podpisal letalski načrt

Washington, D. C., 28. jun.—Predsednik Roosevelt je včeraj podpisal zakonski načrt glede vežbanja mladih fantov za letalsko službo v mirnem in vojnem času, ki je bil sprejet v kongresu. V te svrhe bo potrošena vsota \$5,675,000 v prihodnjih štirih letih. Program določena izvežbanje 20,000 letalcev letno.

SLOVENSKA NARODNA PODPORNJA JEDNOTA

Izdaja svoje publikacije in še posebno list Prosveta za korist, ter potrebo agitacije svojih društev in članstva in za propagando svojih idej. Nikakor pa ne za propagando drugih podpornih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno svoje glasilo. Torej agitatorni dopisil in naznanila drugih podpornih organizacij in njih društev naj ne pošiljajo listu Prosveta.

Homer Martin (levo), predsednik avtne unije ADF, sprejema čarier od Williama Greena, predsednika ADF.

KRALJ ALKOHOL

ROMAN

Special JACK LONDON

in angleščina prevedel JOS. POLJANEC

Ubogam, kajti moja glava je že vsa živa od gomazelih črvov alkohola, in ko napijam žalostnim mislecom na policah, navajam Riharda Hoveya:

"Živiljenje, ljubav se ko dan in noč ponujata nam kot želita sama. Vzemi obilje oboroč, poprej ko te zagrne črna jama!"

"Pa te le posekam," zavpije kralj Alkohol. "Ne boš," odgovorim in prvi me delajo norega. "Poznam te in se ne bojim. Pod krinko svojega hedonizma si ti sama, ti Breznoska in tvoja pot vodi v Noč. Hedonizem (nauk o uživanju) ne pomeni nič. Tudi on je laž, v najboljšem slučaju ličen kompromis strahopetca —"

"Sedaj Te pa pobijem!" mi seže bela logika v besedo.

"Če pa ti ni do bednega življenja, lahko si ga končaš, kadar želiš, ne da bi bal po smrti se vstajenja."

In kljubovalno se zasmejem, kajti sedaj in v tem trenutku se zavedam, da je kralj Alkohol, ko šepeče o smrti, največji vseh sešparjev.

In zvonec za k večerji zapoje na pravkar do dna izpraznjeni kozarci. Rogaje se kralju Alkoholom grem, da se pridružim gostom pri mizi, z resnim obrazom se razgovarjam o najnovejših časopisih in abotnostih, ki se gode po svetu ter ženem vsak šaljiv domislek in vsak dovtipen odgovor v razgovoru skozi vse stopnje paradoksa in prikritega zasmeha. In kadar se volja obrne, je najlaže in najkrajše razvedrilo, poigravati se s častitimi in strahopetnimi meščanskimi maliki, smejeti in rogati se plahutajočim bogovom-duhovom in razuzdanostim in glupostim modrosti.

In ko je večer pri kraju in smo si voščili lahko noč, se vrnem skozi svoj s knjigami založeni brlog do svoje spalnice in do sebe in do nore modrosti kralja Alkohola, ki me, neužugana, ni zapustila.

ŠTIRINTRIDESETO POGLAVJE

To je en primer mojega tavanja z noro modrostjo kralja Alkohola po mraku moje duše. Po svoji najboljši moči sem skušal podati bralcu hipen vpogled v skrivnostno notranjost moža, ki jo deli s kraljem Alkoholom. A bralec mora pomniti, da je ta muhavost samo ena izmed nešteti muhavosti kralja Alkohola, in pa, da se take muhavosti vlečejo lahko skozi dneve in dneve, tedne in tedne, mesece in mesece — po vseh štirindvajset ur na dan.

Moji alkoholni spomini se nagibajo h koncu. Lahko rečem, kakor lahko reče vsak krepek in močan pivec, da je to, kar me je ohranilo še danes živega na tem planetu, samo moja nezalušana sreča — sreča, da imam take prsi in ramena in tak život. Smelo lahko rečem, da veliko odstotkov mladeničev v razvojni dobi od petnajstega do sedemnajstega leta ne bi moglo preživeti takega silnega pitja, kakor sem ga jaz prenesel med petnajstim in sedemnajstim letom; da veliko odstotkov možakov ne bi moglo uničiti toliko alkohola, kakor sem ga jaz v svoji moški dobi, in ostati pri življenju, da bi lahko pripovedovalo o tem. Ostal sem živ, ne po kaki osebnih zaslugi, temveč, ker nimam ustrojaja pijačarja in ker sem imel nenavadno odporen organizem zoper vsa razvedanja kralja Alkohola. In ostavljal živ, sem opazoval, kako so drugi, ki niso bili tako srečni, mrli drug za drugim na vsej dolgi žalostni poti.

Moja neomiljena in brezpogojna sreča, srečna usoda, — naključje — imenujte to, kakorkoli hočete — vse to me je pripeljalo skozi uničevalni ogenj kralja Alkohola. Moje življenje, moja karijera, moje veselje do življenja — nič ni bilo uničeno. Res da se je vse nekoli opeklo, toda kakor preživeli vojaki iz izgubljene pozicije so prišli na neodumljivo čudežen način iz boja in se sedaj čudijo dolgi vrsti padlih.

In kakor je nekdaj, ki je v starih indijancih

skih vojakah ostal živ, zaklical: "Nobene vojske več!" tako kličem jaz: "Nobenega zastrupljevanja naše mladine več!" Vojski se stori konec s tem, da se ji stori konec. Pitju se napravi konec s tem, da se mu napravi konec. Kitajska je naredila konec splošni uporabi opija s tem, da je naredila konec pridevanju in uvažanju opija. Modrijani, duhovniki in zdravniki Kitajske bi lahko še tisoč let pridigali zoper opij, tako da bi jim sape zmanjkalo, a poraba opija bi se nezmanjšano nadaljevala, dokler je bil opij vsepovsod dostopen in ga je vsako povsod lahko dobil. Mi smo pač tako ustvarjeni. To je vse.

Z velikim uspehom smo izvedli ukrepe, da se arzenik in strupeni in bacili legarja in jetike ne poveljujejo okrog in nam ugonablajo otroke. Ravnajte s kraljem Alkoholom na isti način. Storite mu konec. Ne dajte mu, da bi se povsod poveljeval in nam pod oblastveno in zakonito zaščito ugrabljaj mladino. Ne pišem ne o alkoholikih niti za alkoholike, temveč za našo mladino, za one, ki nimajo nič drugega kakor strah do pustolovčin in prirojeno duševnost, družabne moške nagibe, ki jih je naša barbarska civilizacija popolnoma popačila in jih na vseh vogalih pita s strupom. Za zdrave, normalne fante, ki so se že rodili ali se še rode, za nje pišem.

Baš iz tega razloga, bolj kot iz vsakega drugega in bolj vneto kot vsakdo drugi, sem jeznil v Dolino meseca precej dobre volje in glasoval za enako volilno pravico možkih in žensk. Glasoval sem, da bi tudi ženske glasovale, ker sem vedel, da bodo one, žene in matere našega plemena, s svojim glasovanjem pregnale kralja Alkohola s sveta in ga pognale v zgodovinsko ropotarnico naših starih šeg iz divjaskih časov. Ako se komu vidi, da vzklikam tako, ker sem bil prizadet, ga prosim, naj pomni, da sem bil res močno poškodovan, da pa se protivim misli, da bi kdo mojih in vaših sinov ali hčera podobno škodo trpel.

Ženske so prave nositeljice plemena. Moški so zapraviljivi, pustolovci in igralci, in nazadnje so ženske tiste, ki jih rešijo. Približno prvi kemični poskus človekov je bil, da je naredil alkohol, in od takrat pa do danes ga je proizvajal rod za rod in pil. In ni ga bilo dneva, da bi ženske možkem alkoholu v zlo ne štele, dasi niso imele nikdar moči, da bi svojo nejevoljo uveljavile. Tisti trenutek, ko bodo ženske v kaki arenji dobile volilno pravico, bo prvo, kar bodo storile, da bodo zaprle krčme. Može bi sami od sebe še v tisoč rodovih ne zaprli krčem. To je prav tako, kakor če bi od žrtev morfijsa pričakoval, da bodo s postavno prepovedali prodajo morfijsa.

Ženske to vedo. Plačale so v potu in solzah že nepreračunljivo ceno za to, da so možje uživali svoj alkohol. Vedno skrbne za rod bodo sklenile postaviti za otroke fantov, ki se bodo bele rodili; in za otroke deklet tudi, kajti te morajo biti matere, žene in sestre teh fantov.

In prav lahko pojde. Edini, ki jim bo to na škodo, bodo pijanci in pivci iz navade enega samega rodu. Jaz sem eden tistih in svečano zagotavljam na podlagi dolgotrajnih zvez s kraljem Alkoholom, da mi ne bo posebno hudo pustiti pitje, ko nikdo drugi ne bo pil in ne bo nobene pijače mogoče dobiti. Po drugi strani pa je pretežna večina mladih možkih tako normalno nealkoholična, da ne bodo nikdar pogrešali alkohola, ker ne bodo imeli dostopa do njega. Krčme bodo poznali samo iz zgodovine in bodo mislili, da je bila krčma neka čudna stara šega kakor bikorbe in seziganje čarovnic.

H koncu lahko rečem, da si želim, da bi bili moji pradedje pregnali kralja Alkohola, preden sem prišel na svet. Obžalujem, da kralj Alkohol procvita povsod v ustroju sedanje človeške družbe, v kateri sem se rodil, sicer se ne bi bil seznanil z njim, ki sem se dolgo večbal v njegovi tovarišiji in s težka ukrotil njegovo noro modrost.

(Konec)

Nekega dne sem hodil po hlevu z vrvoj v rokah ter iskal, kje bi se obesil. Bogve, kaj je prišlo vmes — bik se je strgal s pripona, če se ne motim; vse skupaj ni napravilo takrat večjega vtiska name — in moral sem kakor tako pogosto poprej žrtvovati svoj, moj blagor dolžnosti.

Na eni od sosednih kmetij je gospodaril kmet, pri katerem so se poslali zelo naglo izmenjavali. Za delo je bil len, zelo rad pa je dobro jedel in pil; tistim pa, ki so se ubijali z delom, ni privoščil ne malice ne plačila. Zdaj je gospodaril na kmetiji s siromašnim umobolnim človekom, za katerega mu je občina plačevala hranarino in vzdrževalnino.

Tega siromaka sem zelo dobro poznal; v mojih zgodnjih otroških letih je bil mlad, zastaven fant, ki je po večini mornaril križem sveta. Včasih je prišel pozimi domov, vesel in neugnan, do vrha poln zdravja od tam zunaj. Nekeč pa je prišla novica; stal je v viharju ob krmilu, veliko jadro se je anelo ter ga treslo z drogom po glavi. Lahko bi bil izpuštil krmilo iz rok ter se rešil na varno — jadrnica bi bila izgubljena; toda on je vztrajal na svojem mestu ter se dal zbiti v idijota. Tako nekako so pripovedovali. Takšen se je tudi vrnil od zunaj domov, kakor dojenčka so ga prevzeli iz kraja v kraj. Poslej ni mogel več sam zase skrbeti; in tako ga je občina izročila najnižjemu ponudniku.

Nič posebnega ni bilo na njem; bil je podoben povprečnemu delavcu, ki je otopen. Tudi govoriti se je dalo z njim. Toda vse, kar je preživel do nesreče, je pozabil; za nič na svetu ni maral, razen za žganje. Njive obeh kmetij so se dotikale in tako sem se pogosto sešel z njim. "Imaš kaj žganja?" je vprašal, kadarkoli me je zagledal. Z nekaj žganja bi si bil lahko kupil njegovo pomoč, toda takrat sem imel dovolj razlogov, da sem žganje sovražil.

Če je bil trezen, sta delovala v njem zloba in potuhnenost, da si se ga zbal. Ob takih priložnostih se ga je bal celo njegov gospodar. Mogoče je utrpela pod njegovim idijotstvom nejasno zahteva do življenja; in potreboval je žganja, da je to čustvo zapil. Zato je kmet skrbel, da je imel zmerom dovolj žganja zanj. Sicer pa je ravnal z njim slabše kakor z živino, dajal mu je slabo hrano, za ležišče pa mu je določil kot v hlevu.

Idijot je bil kar zadovoljen, da je le svoje žganje imel. Bil je močan, širokopleč fant in je delal za dva, tri; samo paziti je moral kdo nanj ter ga priganjati.

Nekega dne smo morali gnati mladega bika k parniku. Žival je bila precej muhasta, niti kmetu niti hlapcu ni dišalo, da bi ga gnala v mesto. Tako so poslali mene; saj sem bil vajen ravnati z živaljo. Kmet je bil dobrodušen in mi je rekel, da se vrnem lahko šele zvečer.

Dotlej še nisem bil nikoli doma na obisku, pa sem bil na vso moč vesel svoje sreče. Vse svoje pesmi sem izkričal spotoma v zrak in ves čas priganjal bika, da je kar tekel in da ni imel kdaj da bi uganjal svoje muhe. Domotožje me je prevzelo vsega.

Oddal sem bika ter stekel domov. Moja najmlajša sestra je ležala na klopi; stegovala se je k tlom ter premetavala in postavljala pručko. Za hip je strmela vame, nato pa izpustila pručko iz rok ter zakričala. Tedaj je prihitela mati iz kuhinje. "Jezus, ti si, moj fant?" je vzkliknila. "In kako si shujšal! Zelo slab si videti. — Da, da, siromaki morajo zgodaj začetiti!" Šla je okrog in okrog mene ter me božajoče otipala; na njenih slabotnih rokah sem lahko opazil, da je bila ponošna name. In to mi je dajalo pogum.

Očeta po delu ni bilo domov, pa nam je bilo zelo lepo. Mati je krpala moje obleko, mi otroci pa smo rezali iz starih igralnih kart sami, ruske sani s hihrajočimi konji spredaj in z volkom, ki se je hotel srednjemu konju zagristi v vrat. Daleč onkraj na robu mize so se prikazali še drugi volkovi; in potem so požrli moža v saneh — in mater z malim otrokom. Popolnoma sem sem pozabil, da sem prišel domov samo na obisk in da bom

Pogled na poslopje na zemljišču vojaške akademije v West Pointu, N. Y., kjer federalna hrani srebro.

moral kmalu nazaj — v kraj samega trpljenja.

Nenadoma je mati prestrašena vstala: "Toda fant, ura bo deset, in dolgo pot imaš še pred sabo!" Drgetaje od mraza se je ozrla skozi okno; noč je bila črna in viharna, z obali je rjovel morje.

Resničnost z vsa svojo grozo se je strašno zgrnila čezme. "Mama!" sem zašepetal in se proseče zazrl vanjo. Vztrepetala je.

"Za božjo voljo! — Kaj je tako hudo?" je vsa obupana kriknila. "Toda, pomisli na očeta, fant!"

Več ji ni bilo treba reči; molče sem zbral svoje stvari in rekel zbogom. Ko sem dirjal po cesti, je stala ob oknu ter se mi smehljala, da bi mi prilila poguma, obraz pa se ji je pačil v bolesto.

Nisem imel namere, da bi se vrnil na kmetijo — vse drugo prej, le tega ne! Drvel sem v temo, samo da bi materi prizanesel. A bogve kaj je vodilo moje korake vendarle v tisto smer; bil je pač tisti prekleti čut dolžnosti, ki tiči malim ljudem tako globoko v krvi in kosteh in ki zaradi njega neprestano jemljejo na svoja ramena breme sveta, ki njih sploh ne pozna. Nisem hotel, da bi šel to pot, pa sem vendarle tekkel po njej — in s tihim godrnjanjem protestiral.

Tekelem sem dobre pol milje, ne da bi bil sprejel vase kakršnekoli vtiske; moja otroška zavest se je pač prelila v tisto omamljenost, ki je še zmerom edino orožje zatiranega proti mučenju. Jelkov gozd in skrivnostno barje sem imel za sabo, ne da bi bil vedel, kdaj sem ju prehodil. Potem pa me je zbudila noč s svojo neizogibno grozo; okrog in okrog sebe sem odkril temo in kolena so mi klecala.

So ljudje, ki imajo radi temo, srečni nevedneži, ki jim je noč veliki pomirjevalec, ki pomiri vse, kar je navzkriž. Zame pa je bila tema zmerom polna neizrekljive groze, obupno sem se moral boriti proti temu — posebno takrat, ko je moje spoznanje presegalo moje moči. Saj mi je že v mojih otroških letih odkrivala tema tisto, kar je skrivala svetloba; kakor tisti kitajski podganji otroci, ki dorajčajo po kanalih, tako sem imel tudi jaz nenavadni dar, da sem videl vse, kar se je v temi zgenilo in premečnilo. In tako se je zrušil ves ta zli svet name, čutil sem njegovo grozo z vizionarno močjo in bil ves neboljen. Vse strahote mojih otroških let so groteskne in silne pošastno vstajale iz teme, da bi zadavile mene, ubogo človeško paro.

Bilo je kakor božjastni napad, vsa moja neboljenost se je zvila v vozal samih krčev — a tekkel sem neprestano dalje. Misel na kmetijo je bila edino živo, toplo čustvo v meni, gospodarjeva hiša mi je bila pred očmi kakor udobno pribežališče. Nenadoma se mi je zadelo, da je nekdaj v bližini; ko sem drvel, sem buljil v temo — pa sem se spotaknil ter padel čez težko telo.

Bil je idijot; spoznal sem ga, ko sem prižgal žveplenko. Bil je pijan ko čep. Zaman sem se trudil, da bi ga spravil na noge. Šel sem dalje. Nič več me ni bilo strah.

Nekaj korakov dalje sem srečal našega hlapca, ki je spremljal svojega dekleta. Z njim sva stopila nazaj; in uspelo nama je, da sva postavila idijota na noge. Za nobeno ceno pa ga nisva

mogla pripraviti do tega, da bi se premaknil z mesta. V svoji pijanosti se je napravil odrevenelega in neboljenega ter jecljal nekaj predse; glava mu je visela na prsi. Zdelo se mi je, da jeclja: "Moje žganje — moje žganje!" Začel sem iskati, hlapec pa ga je medtem držal pokonci. Ob cesti sem našel barilgo, ki je držala tri do štiri litre; bila je polna do vrha. Kakor sem sovražil to pogubno pijačo! Ze marsikaterkrat sem se postavil temu po robu, in so mi jih zato tudi naložili — zdaj je sovraštvo znova zagorelo. Izpuli sem zamašek ter izlil žganje v jarek; zasmrdelo je okoli mene kakor sapa pijančeva, in ta smrad je oživil v meni toliko spominov. Potem sem segel z barilgo v jarek ter jo napolnil do vrha z vodo.

"Kod se pa obraš?" je nestrpnopoklical hlapec.

Idijot je ves oživel, ko sem prinesel barilgo; sam jo je hotel nesti, trdno se je je oklenil z obema rokama. Zanašalo pa ga je tako močno, da sva ga morala vleči domov ter položiti v njegov brlog.

Ko smo prihodnji dopoldan sedeli pri zajtrku, je prišel k nam sosed; videti je bil ves iz sebe. "Anders je ves divji!" je dejal; "kakor obseden je, ne morem ga ugnati."

"Najbrže skopariš z žganjem, to bo!" mu je odvrnil moj gospodar.

"Ne, ne, bogve da ne, zvrhano barilgo ga ima. Pa se ga še dotekni ne mara. Neprestano kroži okrog mene in boljši, kakor da bo zdaj zdej planil name. Dela se pa sploh ne mara lotiti."

Kar vroče mi je postalo. Na tistem sem bil zelo vesel svojega dejanja — in malo je manjkalo, da nisem vsega skupaj hlapcu povedal. No, čedno stvar bi si bil skuhal.

Moj gospodar je šel s sosedom, a vrnila sta se brez kakršnegakoli

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklopu 11. rodne konvencije se lahko naroči na list Prosveta prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine in eni člani. List Prosveta stane za vse enako, za člana ali družino štiri mesečne naročnine. Kar pa člani še plačajo pri osebnem obisku na tiskarno, je list predrag za člana SNPJ. List Prosveta je v vsaki družini gotovo je v vsaki družini nekdaj, ki bi rad čital list vsak dan. Člani lista Prosveta je:

Za Zdr. države in Kanado \$6.00	Za Cicero in Chicago je.....
1 tednik in..... 4.80	1 tednik in.....
2 tednika in..... 3.60	2 tednika in.....
3 tednike in..... 2.40	3 tednike in.....
4 tednike in..... 1.20	4 tednike in.....
5 tednikov in..... nič	5 tednikov in.....
Za Evropo je.....\$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Bank Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov prenese list na SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako obsejal, naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravljavcu, in obenem doplačati dotično vsoto lista Prosveta. Ako tega ne storimo, tedaj mora upravništvo snižati datum za to vsoto naročnin.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsote \$.....

1) Ime.....	Čl. družine.....
Naslov.....	
Ustavite tednik in ga pripilajte k moji naročnini od slednjega moje družine:	
2).....	Čl. družine.....
3).....	Čl. družine.....
4).....	Čl. družine.....
5).....	Čl. družine.....
Mesto.....	Država.....
Nov naročnik.....	Star naročnik.....

Idijot

Martin Andersen Nexø

Isti dan po moji birmi sem spet sedel pod slamnatim dežnikom ter drobil kamenje v gramoz, oče pa je stal onkraj ter kral kocke za tlakanje. Dan je bil natanko podoben prejšnjemu. Nobenega morečega sledu kakega krokanja; birma ni bila nikakoli svecana napotitev v kakšen nov svet.

Kar na lepem je oče odložil kladivo ter dejal:

"Najbolje, da greš ter si poiščeš kakšno službo; kajti poslej moraš skrbeti sam zase."

Pri teh besedah je pomembno pokimal; in čeprav sem moral skrbeti sam zase, skorajda odkar sem shodil, je bilo v očetovih besedah toliko teže — kakor da je preložil name težko, odgovornosti polno breme ter si zdaj zravnal hrbet. Zbral sem erodje na kup, položil

čeznje slamnati dežnik ter odstavil kar na slepo v jesenski dež.

Daleč onstran v Povlskerju sem nazadnje le prišel do kmetije, kjer se niso prav nič spotkali ob mojo neboljenost ter me vzeli za hlapčka. Kmetija je bila precej velika; moral sem skrbeti za vso živino, za kar sem dobil dvajset kron na pol leta. Zdaj najemajo odrasle, krepke moške za to delo, ki velja za zelo naporno in odgovorno, in je dandanašnji od vseh kmečkih del najbolj plačano. Marsikaj se je spremenilo od takrat do danes!

Bil sem majhen in šibak; moje telo se je moralo prezgodaj privaditi, spreminjati vse v delo. Zato sem precej prenesel, bil sem dobro utrjen in odporne konstrukcije, nisem se zlepa u-trudil in nobenega posla se nisem ognil. Toda to tu je bilo vlic temu preveč. Od treh, pol štirih zjutraj pozimi pa do devetih zvečer sem neprestano ga-

ral; opravljal sem dela, ki so zmerom dosegala in pogosto celo presežala skrajno mejo mojih moči. Če se mi je le kakšna malenkost ponesrečila ali pa sem le za hip onemogel v obupni resignaciji, že se je kopičilo delo okrog mene kakor gora samih nepremagljivosti. Blazno sem se pehal, da bi nadomestil, kar sem zamudil, toda živina je bila nesmiseln gospodar. Če sem se zamudil s krmiljenjem samo pet minut, že je začela živina obtožujoče rjevati. In kmet je pustil svojo mlado, toplo ženo ter napol oblečen prihitel kričati in psovat.

To so bili težki časi; vendar pa nisem imel prav za prav nobenega sočutja s samim seboj. Prenasal sem svojo usodo, kakor pač prenašajo sužnji svoje prekletstvo. Ljudi okrog sebe ne boš omečil; zato skušaj, da se postaviš trpljenju brezčutno nasproti. Kljub temu se medlo spominjam, da sem se nekeč u-